

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «БОБРИНЕЦЬКИЙ АГРАРНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ІМ. В. ПОРИКА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»**

галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
спеціальність	201 Агрономія
кваліфікація	фаховий молодший бакалавр з агрономії
відділення	Виробництво і переробка продукції рослинництва

2024-2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «охорона праці та безпека життєдіяльності» для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 201 Агронімія кваліфікації «фаховий молодший бакалавр з агронімії». - Бобринець: ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ», 2024. - 24 с.

Укладач: Д. А. Баклан - викладач агронімічних дисциплін

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії 201 Агронімія
Протокол № 2 від 06.09.2024 р.

Голова циклової комісії

Вікторія МУЗИКА

Схвалено методичною радою ВСП «Бобринецький АФК ім. В. Порика БНАУ»

Протокол № 1 від 10.09.2024 р.

Голова методичної ради

Тетяна БОНДАРЄВСЬКА

Баклан Д. А., 2024 рік

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2.	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»	5
3.	ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	7
4.	ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	7
5.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»	8
6.	СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	13
7.	ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	15
7.1.	ЛЕКЦІЇ	15
7.2.	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	16
7.3.	САМОСТІЙНА РОБОТА	16
8.	МЕТОДИ НАВЧАННЯ	20
9.	ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	20
10.	ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	20
11.	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	21
12.	ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	22
13.	РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	22

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2024-2025 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних - 40 години (лекції – 30 години, практичні заняття – 10 годин), самостійна робота студентів - 50 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECTS - 3	Галузь знань 20 Аграрні науки і продовольство	Нормативна
Модулів - 3	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки 3-й
Змістових модулів – 3		Семестр 5 - й
Загальна кількість годин 90		Лекції 30 години
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 години, самостійна робота – 4 години	фаховий молодший бакалавр	Практичні 10 годин
		Самостійна робота 50 годин

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни “Охорона праці та безпека життєдіяльності” є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об’єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов’язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни полягає у набутті студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов’язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров’я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв’язки: “Безпека життєдіяльності людини”, “Фізика”, “Екологія”, “Технологія виробництва продукції рослинництва”, “Хімія”, “Охорона праці у сільському господарстві.”

Внаслідок вивчення дисципліни студент повинен

знати : - небезпечні і шкідливі чинники середовища і наслідки їхніх негативних дій, - засоби і методи підвищення безпеки і екологічності технічних засобів і технологічних процесів, - основи законодавства по охороні праці, обов’язки власників по організації охорони праці на підприємствах, підходи і рішення по поліпшенню умов праці на виробництві; - причини виникнення шкідливостей і небезпек на виробництві і основні заходи по ліквідації і зменшенню їх впливу на працюючих, а також правила безпеки при конструюванні і експлуатації виробничого устаткування Студент повинен

уміти : - визначати вимоги норм, вимірювати і розраховувати фактичні величини виробничих небезпек і шкідливостей, шляхи зниження їх негативного впливу на працюючих; - проводити різноманітні види інструктажу по охороні праці, опрацьовувати інструкції по техніці безпеки; - уміти застосовувати первинні засоби пожежогасіння, проводити протипожежний інструктаж. - практично здійснювати засоби підвищення безпеки і екологічності технічних засобів і технологічних процесів. Основні загальнокультурні та професійні компетенції в результаті вивчення дисципліни бакалаври з відповідних спеціальностей 5 та напрямів підготовки повинні бути здатними до вирішення професійних задач діяльності, пов’язаних з забезпеченням життя, здоров’я і працездатності під час роботи та мати такі основні загальнокультурні та професійні компетенції з охорони праці: Загальнокультурні компетенції: – здатність до ефективного використання положень нормативноправових документів в своїй діяльності; – володіння основними методами збереження здоров’я та працездатності виробничого персоналу. Професійні компетенції: в виробничо-технологічній діяльності: – обґрунтування вибору безпечних режимів, параметрів, виробничих процесів (в галузі діяльності); – ефективне виконання функцій, обов’язків і повноважень з охорони праці на робочому місці, у виробничому

колективі; – проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві; в організаційно-управлінській діяльності: – проведення заходів з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності; – здатність до організації діяльності у складі первинного виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці; – методичне забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу); в проектно-конструкторській діяльності: – впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування та організація робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «охорона праці та безпека життєдіяльності» базується на знаннях таких дисциплін, а саме “ Безпека життєдіяльності людини”, “Фізика”, “Законодавство України про охорону праці”, “Медична допомога”, “ Гігієна людини”, “Екологія”, “Технологія виробництва продукції рослинництва”, “ Хімія”, “Охорона праці у сільському господарстві.”

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю 201 Агрономія відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
ПРН 15	Здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і дорожнього руху, створювати безпечні умови праці при виробництві і переробці продукції рослинництва.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Загальний обсяг навчального часу, відведеного на вивчення дисципліни складає 90 годин, у тому числі – 30 годин лекцій, 10 годин практичних занять, 50 годин - самостійна робота студентів.

Програму дисципліни поділено на три модулі. Контроль проводиться у формі тестових завдань та включає перевірку виконання самостійної роботи студентів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Лекція. Тема 1.1 ВСТУП.

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Лекція. Тема 1.2 Правові та організаційні основи охорони праці.

Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій.

Самостійне вивчення 1. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.

Самостійне вивчення 2. Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці. Охорона праці в законодавчих актах України. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

Самостійне вивчення 3. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.

Лекція. Тема 1.3 Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.

Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права

Самостійне вивчення 4. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Система самоконтролю з техніки безпеки і охорони праці фермерів і одноосібних підприємців.

Лекція. Тема 1.4. Організація охорони праці на підприємстві.

Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

Громадський контроль за станом охорони праці в організації. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.

Комісія з питань охорони праці підприємства. Основні завдання та права комісії

Лекція. Тема 1.5. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.

Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.

Самостійне вивчення 5. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці Паспортизація санітарно – технічного стану умов і охорони праці.

Лекція. Тема 1.6. Навчання з питань охорони праці.

Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.

Самостійне вивчення 6. Навчання з питань охорони праці посадових осіб. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів.

Самостійне вивчення 7. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.

Практичне заняття № 1. Проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в організації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВИ ТЕХНІЧНОЇ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Лекція. Тема 2.1. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру. Інциденти та невідповідності. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості.

Самостійне вивчення 8. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.

Самостійне вивчення 9. Техніка безпеки під час виконання механізованих і електрофікованих робіт.

Практичне заняття №2. Визначення коефіцієнтів тяжкості та частоти травматизму на виробництві. Правила складання акту Н-1. Основи фізіології та гігієни праці.

Лекція. Тема 2.2. Основи фізіології праці. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату.

Самостійне вивчення 10. Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція.

Самостійне вивчення 11. Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість. Звукова потужність джерела звуку. Інфразвук та ультразвук.

Самостійне вивчення 12. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Класифікація та джерела випромінювань оптичного діапазону. Особливості інфрачервоного (ІЧ), ультрафіолетового (УФ) та лазерного випромінювання, їх нормування, прилади та методи контролю. Засоби та заходи захисту від ІЧ та УФ випромінювань.

Самостійне вивчення 13. Виробничі джерела, іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами Шкідливі та небезпечні виробничі фактори. Та методи захисту від них.

Практичне робота № 1. Дослідження параметрів мікроклімату робочої зони та оцінка, що до відповідальності їх нормативним показникам. Дослідження метеорологічних параметрів в робочій зоні виробничого приміщення Техніка безпеки під час роботи з пестицидами і отрутохімікатами.

Лекція. Тема 2.3 Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів. Безпека під час експлуатації систем під тиском і криогенної техніки. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт.

Самостійне вивчення 14. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Практичне робота №2 . Дослідження дії електроструму на організм людини. Заземлення та занулення електричних установок на виробництві.

Лекція. Тема 2.4. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.

Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

Лекція. Тема 2.5. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Пожежна сигналізація. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту.

Практичне заняття № 3. Ознайомитися з технікою застосування первинних засобів пожежогасіння. (пінних, порошкових, вуглекислотних, бром етилових.) вогнегасників. Визначити потребу в первинних засобах пожежогасіння.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Лекція. Тема 3.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності. Поняття небезпеки, небезпечних ситуацій. Поняття потенційної небезпеки. Класифікація небезпек. Характеристика небезпечних та шкідливих факторів.

Самостійне вивчення 15. Людина як біологічний та соціальний суб'єкт. Людина та її походження. Біологічні та соціальні ознаки людини. Діяльність людини.

Самостійне вивчення 16. Праця як форми діяльності. Анатомо-фізіологічна структура людини.

Самостійне вивчення 17. Характеристика основних аналізаторів безпеки життєдіяльності. Загальні уявлення про обмін речовин та енергією.

Лекція. Тема 3.2. Небезпеки виробничої сфери та побуту. Загальні відомості про техногенні небезпеки. Засоби колективного та

індивідуального захисту людини. Іонізуючі випромінювання та їх характеристики. Радіаційна безпека. Дія електричного струму на організм людини. Заходи та засоби захисту людини від дії електричного струму.

Самостійне вивчення 18. Джерела електромагнітного випромінювання. Небезпечна дія електромагнітного випромінювання на організм людини. Основні заходи та засоби захисту людини від дії електромагнітного випромінювання.

Самостійне вивчення 19. Загальна характеристика шкідливих хімічних речовин. Характеристика отруйних речовин. Отруйні тварини і рослини.

Лекція. Тема 3.3. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій, заходи зниження їх наслідків. Природні небезпеки. Небезпеки техногенного характеру. Соціально-політичні та комбіновані небезпеки. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.

Самостійне вивчення 20. Аварії на транспорті. Пожежі та вибухи.

Самостійне вивчення 21. Захворювання, які передаються статевим Шляхом. СНІД – синдром набутого імунodefіциту. Наркотики та наркоманія.

Самостійне вивчення 22. Шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення міст. Безпека поведінки людей в умовах міста.

Лекція. Тема 3.4. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій. Визначення, причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій. Запобігання виникненню НС. Організація життєзабезпечення населення в НС. Ліквідація наслідків НС.

Самостійне вивчення 23. Законодавство України про охорону здоров'я. Закон України “Про дорожній рух”

Самостійне вивчення 24. Закони України “Про Цивільний захист”. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.

Самостійне вивчення 25. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових тем	Кількість годин			
	денна форма			
	разом	у тому числі		
лекції		практичні заняття	самостійна робота	
1	2	3	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.				
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ				
Тема 1.1. Вступ	2	2	-	-
Тема 1.2 Правові та організаційні основи охорони праці.	8	2	-	6
Тема 1.3 Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	4	2	-	2
Тема 1.4. Організація охорони праці на підприємстві.	2	2	-	-
Тема 1.5. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.	4	2	-	2
Тема 1.6. Навчання з питань охорони праці.	8	2	2	4
Всього за модуль	28	12	2	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.				
ОСНОВИ ТЕХНІЧНОЇ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ				
Тема 2.1. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	8	2	2	4
Тема 2.2. Основи фізіології праці. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.	12	2	2	8
Тема 2.3. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.	6	2	2	2
Тема 2.4. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	2	2	-	-
Тема 2.5. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі.	6	2	2	-
Всього за модуль	32	10	8	14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ				

Тема 3.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності.	8	2	-	6
Тема 3.2. Небезпеки виробничої сфери та побуту.	6	2	-	4
3.3. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій, заходи зниження їх наслідків.	8	2	-	6
Тема 3.4. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій.	8	2	-	6
Всього за модуль	30	8	-	22
Всього за курс	90	30	10	50

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. ЛЕКЦІЇ

Тема і зміст лекції	К-ть годин
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ	
Тема 1.1 Вступ	2
Тема 1.2 Правові та організаційні основи охорони праці.	2
Тема 1.3 Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	2
Тема 1.4. Організація охорони праці на підприємстві.	2
Тема 1.5. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі.	2
Тема 1.6. Навчання з питань охорони праці.	2
Всього за модуль	12
ОСНОВИ ТЕХНІЧНОЇ ТА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ	
Тема 2.1. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	2
Тема 2.2. Основи фізіології праці. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.	2
Тема 2.3. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.	2
Тема 2.4. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.	2
Тема 2.5. Засоби пожежогасіння. Дії персоналу при виникненні пожежі.	2
Всього за модуль	10
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	
Тема 3.1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності.	2
Тема 3.2. Небезпеки виробничої сфери та побуту.	2
Тема 3.3. Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій, заходи зниження їх наслідків.	2
Тема 3.4. Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій.	2
Всього за модуль	8
Всього за курс	30

7.2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Практичне заняття № 1. Проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в організації.	2
2	Практичне заняття №2. Визначення коефіцієнтів тяжкості та частоти травматизму на виробництві. Правила складання акту Н-1. Основи фізіології та гігієни праці.	2
3	Практичне заняття №3. Ознайомитися з технікою застосування первинних засобів пожежогасіння. (пінних, порошкових, вуглекислотних, бром етилових вуглекислотних, брометилових.) вогнегасників. Визначити потребу в первинних засобах пожежогасіння.	2
1	Практичне заняття № 4. Дослідження параметрів мікроклімату робочої зони та оцінка, що до відповідальності їх нормативним показникам. Дослідження метеорологічних параметрів в робочій зоні виробничого приміщення. Техніка безпеки під час роботи з пестицидами і отрутохімікатами	2
2	Практичне заняття № 5. Дослідження дії електроструму на організм людини. Заземлення та занулення електричних установок	2
Всього		10

7.3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Назви тем	Кількість годин
1	Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.	2
2	Стандарти в галузі охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП Міждержавні стандарти ССБП. Національні стандарти України з охорони праці Охорона праці в законодавчих актах України. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.	2

3	Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.	2
4	Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Система самоконтролю з техніки безпеки і охорони праці фермерів і одноосібних підприємців.	2
5	Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів .Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці Паспортизація санітарно – технічного стану умов і охорони праці.	2
6	Навчання з питань охорони праці посадових осіб. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів.	2
7	Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.	2
8	Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням	2
9	Техніка безпеки під час виконання механізованих і електрофікованих робіт.	2
10	Робоча зона та повітря робочої зони. Мікроклімат робочої зони. Нормування та контроль параметрів мікроклімату. Заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату. Вентиляція. Види вентиляції. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну. Природна вентиляція. Системи штучної (механічної) вентиляції, їх вибір, конструктивне оформлення. Місцева (локальна) механічна вентиляція.	2
11	Природне, штучне, суміщене освітлення. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення. Джерела, класифікація і характеристики вібрації. Параметри звукового поля: звуковий тиск, інтенсивність, частота, коливальна швидкість. Звукова потужність джерела звуку. Інфразвук та ультразвук.	2
	Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від ультразвуку та інфразвуку.	

12	Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів. Класифікація та джерела випромінювань оптичного діапазону. Особливості інфрачервоного (ІЧ), ультрафіолетового (УФ) та лазерного випромінювання, їх нормування, прилади та методи контролю. Засоби та заходи захисту від ІЧ та УФ випромінювань.	2
13	Виробничі джерела, іонізуючого випромінювання, класифікація і особливості їх використання. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами Шкідливі та небезпечні виробничі фактори. Та методи захисту від них.	2
14	Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Ураження електричним струмом при дотику або наближенні до струмоведучих частин і при дотику до неструмоведучих металевих елементів електроустановок, які опинились під напругою. Напруга кроку та дотику. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.	2
15	Людина як біологічний та соціальний суб'єкт. Людина та її походження. Біологічні та соціальні ознаки людини. Діяльність людини.	2
16	Праця як форми діяльності. Анатомо-фізіологічна структура людини.	2
17	Характеристика основних аналізаторів безпеки життєдіяльності. Загальні уявлення про обмін речовин та енергією.	2
18	Джерела електромагнітного випромінювання. Небезпечна дія електромагнітного випромінювання на організм людини. Основні заходи та засоби захисту людини від дії електромагнітного випромінювання.	2
19	Загальна характеристика шкідливих хімічних речовин. Характеристика отруйних речовин. Отруйні тварини і рослини.	2
20	Аварії на транспорті. Пожежі та вибухи.	2
21	Захворювання, які передаються статевим Шляхом. СНІД – синдром набутого імунodefіциту.	2

	Наркотики та наркоманія.	
22	Шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення міст. Безпека поведінки людей в умовах міста.	2
23	Законодавство України про охорону здоров'я. Закон України "Про дорожній рух"	2
24	Закони України "Про Цивільний захист". Законодавство України про охорону навколишнього середовища.	2
25	Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.	2
Всього		50

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, малюнки і табличний матеріал, дискусійні обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань. На заняттях студенти, використовуючи теоретичний матеріал, приймають рішення щодо застосування того чи іншого елементу, наявного ресурсу - забезпечення, характеру використання засобів та проводять відповідні розрахунки.

Також використовується виконання групових завдань, проведення ділових та рольових ігор.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі. Контрольні завдання за змістовими модулями включають тестові питання.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу шляхом складання контрольних тестових завдань;
- із практичних занять - перевірка виконаних завдань та складання тестових завдань;

Оцінки з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи.

Поточний контроль рівня знань та умінь студентів здійснюється у формі виконання модульних тестів, дискусійних обговорень проблемних питань.

Підсумковий контроль знань студентів відбувається на іспиті у формі тестування на комп'ютерах.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові, практичні роботи, зроблені доповіді, презентації, реферати, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою - «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас студент має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас студент демонструє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робить самостійні висновки, на основі яких прогнозує можливий розвиток подій і процесів та здатний докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому студент не виявив уміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо впевнено орієнтується в навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менше ніж 60 % завдань. При цьому студент не вміє аналізувати явища, факти, події, не спроможний робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Інформаційні стенди, малюнки, таблиці.
3. Нормативно-технічна документація.

Технічні засоби:

1. Ноутбук.
2. Мультимедіапроектори в навчальних аудиторіях.
3. Комп'ютерний клас для проведення модульного та підсумкового тестового контролю знань студентів.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.

Основна література

1. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.
2. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
3. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
4. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
5. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.
6. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
7. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

Додаткова література

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
2. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.
3. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: Лібра, 2009 – 475 с.

4. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
5. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
6. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
11. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.

12. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
13. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
14. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
15. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.
16. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
17. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
19. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.